

Конспект уроку з української літератури

В

11 класі на тему:

«Сатирична комедія

М.Куліша

«Мина Мазайло»

**Підготувала: учитель української мови і
літератури Коропецької ЗОШ І-ІІІ ст.
Лукаsevич Віра Михайлівна**

2016 р.

Тема. Сатирична комедія М. Куліша «Мина Мазайло». Особливості сюжету. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації. Сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння.

Мета: ознайомити старшокласників із сатиричною комедією Миколи Куліша «Мина Мазайло», подати відомості про життєву основу п'єси; з'ясувати причини появи в суспільному житті України національного нігілізму; поглиблювати знання учнів про драматургію, засоби творення комічних ситуацій; розвивати вміння самостійного мислення, давати власну оцінку прочитаному, аналізувати тематику, образну систему твору; виховувати патріотизм та негативне ставлення до проявів шовінізму й крайнього націоналізму в суспільстві, інтерес до свого родоводу.

Учні повинні знати: зміст п'єси «Мина Мазайло», її жанрові особливості; розуміти умовність у ній часу і місця дії; основні засоби творення комічного.

Учні повинні вміти: аналізувати п'єсу, визначати і коментувати проблеми, порушені у творі; характеризувати жанрові особливості комедії, засоби створення комічних ситуацій: обговорювати актуальність проблем, порушених у творі.

Тип уроку: комбінований із використанням ІКТ.

Обладнання: портрет письменника, текст комедії «Мина Мазайло», мультимедійна презентація з використанням відеофрагментів фільму «Мина Мазайло», аудіозапис пісні Віктора Баранова « До українців», Наталії Май «Україна буде», буклет М. Куліш «Мина Мазайло», таблиця , словник-помічник, вислови про п'єсу «Мина Мазайло».

Епіграф: *Нації вмирають не від інфаркту.*

Спочатку їм відбирає мову.

Ліна Костенко

Україна не була якесь географічне поняття для мене,

Україна була в моєму серці – там, де я.

Тому все моє життя, де б я не був,

я діяв як українець.

Богдан Гаврилишин

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Звучить фрагмент аудіозапису пісні В. Баранова «До українців».

Вступне слово вчителя

Пісня В. Баранова «До українців» навіяла сум. А чому?

У нас, як і в автора, заболіла душа. Наша рідна мова стала пасербницею у своєму ж домі й на своїй землі опинилась на задвірках.

Ця проблема дуже хвилювала М. Куліша. Тому він і написав п'єсу «Мина Мазайло». Не було, мабуть, в українській літературі 1920–1930-х років твору, який викликав би більше суперечок і абсолютно протилежних відгуків, як «Мина Мазайло».

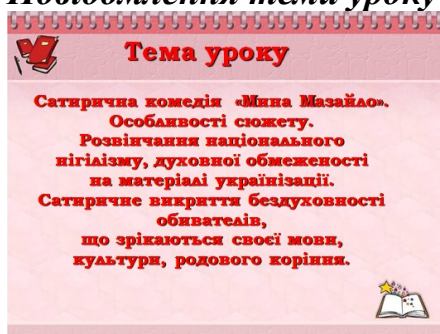
«Слова виблискують, поєднуються у несподівано сміливих комбінаціях, сміються метафорами, сплітаються і розсипаються бризками парадоксів— тут є щось і від яскравого народного примітиву, і від викінченої і скупої техніки сучасного індустріалізму»,— пише **Й.Шевченко**.

Лесь Курбас на театральному диспуті (1929 р.) оцінив цю п'єсу як "епохіальне" явище для української літератури.

Остап Вишня знаходив у п'єсі М. Куліша стільки гумору й асоціацій, стільки відповідей на болючі питання того часу, що захоплено писав у передмові до «Мини Мазайла»: «Отже, читайте “Мину Мазайла”, товариші!» Як ми, сучасні читачі, сприймаємо «Мину Мазайла» М. Куліша, поговоримо сьогодні на уроці.

II. Оголошення теми й мети уроку.

1. *Повідомлення теми уроку*

Отже, розгортаємо зошити і записуємо число, тему уроку: «Микола Куліш. Сатирична комедія «Мина Мазайло». Особливості сюжету. Розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі українізації. Сатиричне викриття бездуховних обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння». Зверніть увагу на тему уроку, можливо, є нові чи незрозумілі слова?

2. *Словникова робота. Пояснення термінів.*

Нігілізм – заперечення цінностей або заперечення установлених суспільством норм, принципів, законів, авторитетів.

Нігіліст – людина, яка негативно ставиться до всього загально визнаного.

Обиватель – житель певної місцевості; людина, позбавлена широких суспільних поглядів, яка живе міщанськими інтересами.

Манкурт – людина, що забула минуле, відмовилася від національних традицій, втратила моральні орієнтири.

Шовініст – людина, що обстоює ідею расової винятковості та розпалює національну ворожнечу й ненависть.

Націоналіст – той, що розпалює національну ворожнечу під гаслом захисту своїх національних інтересів і національної винятковості.

Патріот – віддана своїй вітчизні та народу людина.

І хоч з тих пір минуло 90 років, а проблема «бути чи не бути» українській мові актуальна і сьогодні.

Ліна Костенко, слова якої є епіграфом нашого уроку, застерігає нас:

Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову.

Ми повинні бути свідомі того, що мовна проблема для нас актуальна і на початку XXI ст., і якщо ми не схаменемося, то матимемо дуже невтішну перспективу.

*Україна не була якесь географічне поняття для мене,
Україна була в моєму серці – там, де я.
Тому все моє життя, де б я не був,
я діяв як українець.*

Богдан Гаврилишин

III. Формування вмінь і навичок

1. Слово вчителя:

1928 року Микола Куліш пише п'єсу «Мина Мазайло». Свою комедію письменник створив на «живому матеріалі», який дало йому спостереження над запроваджуваним у 20-ті роки минулого століття процесом українізації.

- Що ви знаєте про українізацію з історії? (робота з буклетами)

Українізація — політика радянської влади у 20-ті роки XX століття. Тоді почався розвиток національної мови й культури: створювалися українські школи, видавництва, спілки; митці повірили у свободу. Та недовго раділи

патріоти нашої держави: скоро політика українізації припинилася, й обмежені міщани, "антипатріоти" почали радіти її поразці, використовуючи дедалі войовничі форми неприйняття всього "малоросійського". Цей процес яскраво показаний у п'єсі Миколи Куліша "Мина Мазайло".

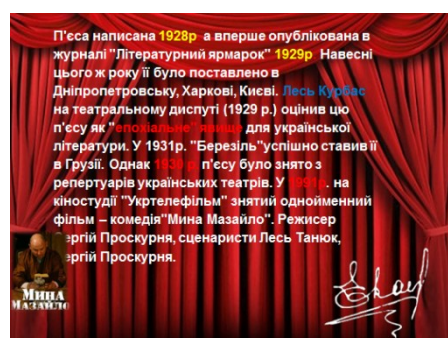
- А які наслідки мала українізація?

- Що можна сказати про патріотів старого гарту, представлених у п'єсі дядьком Тарасом? Прокоментуйте репліку: "їхня українізація — це спосіб виявити всіх нас, українців, а тоді знищити разом, щоб і духу не було... Попереджаю!"

(Дядько Тарас втілює в собі риси романтика, що живе славним минулим і не здатний впевнено відстоювати національні ідеали.)

- Як про українізацію говорить Мина Мазайло?, Мокій?, Тьотя Мотя?, хлопці-комсомольці?

2. Усне повідомлення учня (випереджувальне завдання).

З історії комедії

За спогадами сучасників, Микола Куліш дуже обережно поводився зі словом, не терпів використання «не тих» слів, а українську мову знав дуже добре й високо цінував її, стверджуючи, що таких багатих та соковитих мов, як його рідна, дуже мало на світі. Тому, мабуть, М. Куліш написав п'єсу «Мина Мазайло», у якій порушив мовну проблему. Письменник був закоханий у красу, емоційність, виразність української мови й намагався боротися за її подальший розвиток. «Мина Мазайло» — одна з найкращих п'єс, яку хтось із дослідників назвав «філологічним водевілем», бо в ній багато уваги приділено слову.

Протягом року комедію «Мина Мазайло» було видруковано. Спочатку в одному з найбільш самобутніх і «європейських» українських видань кінця 20-х рр. ХХ

ст. — гумористично-сатиричному альманасі «Літературний ярмарок» (шосте число за 1929 р.), навколо якого, як відомо, об'єдналися колишні члени ВАПЛІТЕ, серед яких були М. Хвильовий, О. Досвітній, М. Куліш, Ю. Яновський, Г. Косинка, В. Сосюра, Г. Епик, І. Дніпровський, П. Панч, М. Бажан та ін. А пізніше, усе в тому ж 1929 р., п'єса вийшла в Харкові окремою книжкою. Після постановки й публікації комедія стрімко одержала визнання. Проблематика, художні реалії твору жваво обговорювалися в пресі, стали предметом дискусій, у процесі яких висловлювалося чимало високих і дуже високих оцінок. 1929 р. комедія з'явилася на сценах Дніпропетровська й Херсона, Одеси й Вінниці, Житомира й Маріуполя. У Києві поставив Гнат Юра, у Харкові — Лесь Курбас. «Березільська» вистава тріумфально пройшла на гастролях в Одесі й Києві, а влітку 1930 р. — у Грузії, під час єдиного виїзду «Березоля» за межі республіки. «Філологічна» комедія Миколи Куліша «Мина Мазайло» тріумфально йшла на сценах багатьох театрів України, але після 1930 року, коли «українізація в Україні була згорнута», навколо п'єси тривала дискусія і вона все-таки стала заборонена. У «Літературному Ярмарку» було навіть надруковано лист службовця Мина Мазайла до наркома освіти М. Скрипника зі скаргою на українізацію. Цей лист-фейлетон переносить ситуацію із твору М.Куліша в життя. Ще в ті роки Ю. Шерех помітив аналогію між п'єсою Куліша та Мольєра «Буржуа – шляхтич». Мина, подібно до Журдена, хоче увійти у «вищий світ». Специфіка п'єси в тому, що жоден із персонажів не може сприйматися серйозно. Всі вони ніби вихоплені з життя, але відірвані від багатовікової національної культури свого народу. У 1991р. на Кіностудії «Укртелефільм» знятий однойменний фільм – комедія «Мина Мазайло». Режисер Сергій Проскурня, сценаристи Лесь Танюк, Сергій Проскурня.

Домашнім завданням вам було прочитати п'єсу..

1. Повне ім'я Рини.

2. Синонім до слова *темно-синій*.

3. Тьотя Мотя приїхала з ...

4. Друга частина родового прізвища *Мазайлів*.

5. Скільки синонімів до слова *говорити* знає Мокій?

6. Що говорив Мина Мазайло про українізацію?

7. Назвіть винахід Мина Мазайла.

3. Індивідуальне завдання: Заповніть анкету головного героя п'єси Мина Мазайла.

Орієнтовний зразок

1. Прізвище, ім'я та по батькові. (Мазайло Мина Маркович.)
2. Де проживає. (Н-ська вулиця Холодної Гори м. Харкова.)
3. Національність. (Українець, але таким себе не вважає, називає малоросом.)
4. Освіта. (Школа, міське училище.)
5. Місце роботи. (Службовець апарату тресту «Донвугілля».)
6. Сімейний стан, склад сім'ї. (Одружений, дружина — Килина Трохимівна Мазайло, дочка — Мокрина Минівна Мазайло, син — Мокій Минович Мазайло.)
7. Винаходи. (Електрична мухобійка.)
8. Партийність. (Безпартійний.)
9. Ставлення до українізації. (Негативне. Вважав, що це спосіб зробити його другосортним і не пустити на вищі посади.)
10. Риси характеру. (Нервовий, чутливий, грубий, наполегливий у досягненні мети тощо.)

4. Бліц-вікторина (відповідати на запитання швидко й лаконічно)

Повне ім'я Рини. (**Мокрина**)

Синонім до слова *темно-синій*. (**бразолійний**)

Тьотя Мотя приїхала з ... (**Курська**)

Друга частина родового прізвища *Мазайлів*. (**Квач**)

Скільки синонімів до слова *говорити* знає Мокій? (**30**)

Що говорив Мина Мазайло про українізацію? (*Це спосіб зробити його другосортним*)

Назвіть винахід Мина Мазайла. (*електрична мухобійка*)

Що говорив про прізвища в майбутньому комсомолец Губа? (*Буде всесвітня нумерація*)

Яку виставу бачила тьотя Мотя в Москві? (*«Дні Турбіних»*)

Хто такі Тертика та Губа? (*Комсомольці*)

Через що посварилися й образили одна одну мати і Рина? (*Через телеграму тьоті Моті в Курськ.*)

Яке завдання дала Рина подрузі Улі? (*Закохати в себе Мокія.*)

Кого запросив Мазайло для вивчення правильної російської вимови? (*Баронову-Козино.*)

Хто відвідав у маренні Мину Мазайла? (*Діди Запорожець, Чумак, Селянин.*)

Чим закінчується комедія? (*Мазайла звільняють з посади за систематичний і зловмисний опір українізації*)

4. Композиція твору.

- Це не перша ваша п'єса, яку ви читаєте. Зверніть увагу на початок твору. Чим він відрізняється від інших? (*Немає звичного переліку дійових осіб*).

- Як побудована п'єса? (Твір має чотири дії. У першій дії 8 сцен, у другій – 9, у третій – 7, у четвертій – 16. Текст п'єси не поділений на яви. Драма творена за зразком класичної. Усі дії відбуваються на Холодній Горі міста Харкова в родині службовця Мина Мазала протягом 4 днів. *Нетипові ремарки, розгорнуті, у деяких є пряма мова. Не вказані декорації; є лише велике дзеркало, у яке дивляться герої, перед яким деякі з персонажів грають самі з собою, дзеркало, яке повинне нагадувати читачам та глядачам п'єси про одвічні людські цінності, які важливо пам'ятати у будь-яких обставинах. Такий початок зацікавлює, інтригує, надає дії, динамічності. Читач і глядач починають уявляти і домислювати те, чого немає або було раніше*).

- На сторінках драми ми знайомимось із головним героєм – Миною Мазайлом.

Хто він? (відповіді дітей)

Очікувана відповідь: Службовець, прагне змінити своє українське прізвище (для нього воно мужицьке) на благородне російське Мазєнін. Герой вбачає: саме прізвище йому заважає підніматися кар'єрними щаблями.

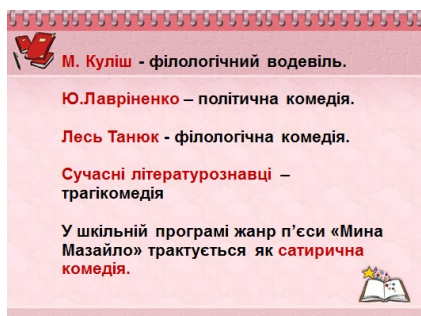
Перевірка індивідуального завдання.

Проблемне запитання.

Чи справді Міні Мазайлові через його українське прізвище не поталанило в житті?

5.Робота над жанровою специфікою твору.

Літературознавці й критики не мали єдиної думки у визначенні жанру .

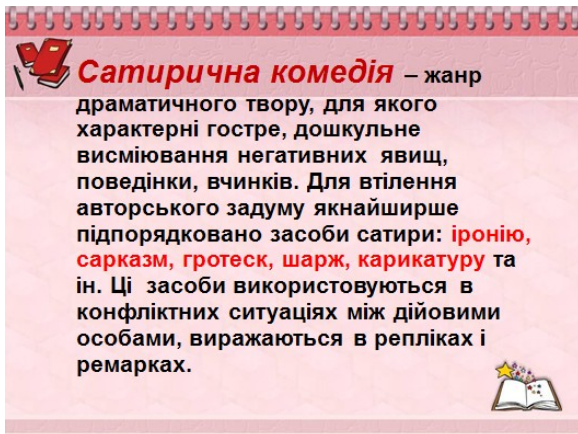
М. Куліш - філологічний водевіль.

Ю. Лавріненко – політична комедія.

Лесь Танюк - філологічна комедія.

Сучасні літературознавці - трагікомедія

У шкільній програмі жанр п'єси «Мина Мазайло» трактується як **сатирична комедія. Пригадайте це жанрове визначення.**

Сатирична комедія – жанр драматичного твору, для якого характерні гостре, дошкульне висміювання негативних явищ, поведінки, вчинків. Для втілення авторського задуму якнайширше підпорядковано засоби сатири: іронію, сарказм, гротеск, шарж, карикатуру та ін. Ці засоби використовуються в конфліктних ситуаціях між дійовими особами, виражаються в репліках і ремарках.

Учитель. Мина Мазайло" вирізняється оригінальним сюжетом, в якому переплетено культурно-соціальний та родинно-інтимний аспекти. У п'єсі діють виразні характери з індивідуальним світоглядом (Мина Мазайло, Мокій, Уля Розсохіна, Баронова-Козино, тьотя Мотя, дядько Тарас). Комедія насичена дотепними пародійними, карикатурними сценами. У реальному житті більшовики всіляко підтримували перевертнів і яничарів, що зрікалися своїх національних коренів, щоб не виглядати другосортними. Це було вигідно існуючій владі, бо допомагало виявляти справжніх патріотів.

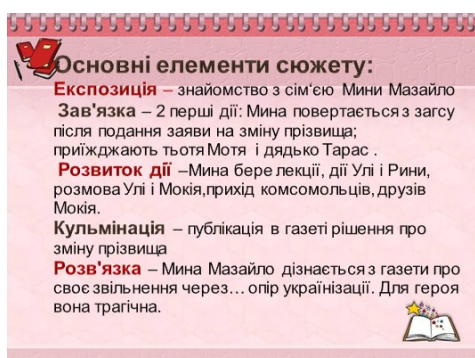
6. Робота над сюжетом

- Пригадаймо і сформулюймо основні елементи сюжету на основі прочитаного твору.

Індивідуальне завдання (1 учень біля дошки записує сюжетний ланцюжок)

- 1.Замисел Рини і Улі.
2. Запрошення вчительки.
3. Уроки вивчення мови.

4. Приїзд Тьоті Моті.
5. Прихід Дядька Тараса.
6. Дискусія.
7. Сварка Лини і Рини.
8. Зміна прізвища.
9. Догана Мині на роботі.

Основні елементи сюжету:

1. **Експозиція** – знайомство з сім'єю Мина Мазайла (переказ уривка).
2. **Зав'язка** – 2 перші дії: Мина повертається з загсу після подання заяви на зміну прізвища; приїжджають тьотя Мотя (*вибіркове читання*) і дядько Тарас (*вибіркове читання*).

3. Розвиток дії –

Рольова гра

М о к і й

-Так... Бачите тепер, Улю, який я самотній?

У л я

—Серйозно?

— Серйозно, Улю. Рідня — а нема до кого слова промовити, тим паче українського. Слухати не хочуть. (До дверей). Так ні! Буду на зло, на досаду декламувати українське слово. (До Улі). Не розуміють його краси, а з моєї самотності сміються. Отак і живу, самотію, як місяць над глухим степом, як верства в хуртовину. (До дверей). Буду співати, кричати під дверима отут,

буду танцювати, свистіти!.. (До Улі). Як одлюдник в пустелі, як копійка у старця, як мізинець у каліки, як...

У л я (захвилювалась):

-Серйозно?

М о к і й

— Серйозно! Скоро вже і я скажу за словом поетовим: "Сиди один в холодній хаті, нема з ким тихо розмовляти, ані порадитись. Нема, анікогісінько нема..."

А як хочеться знайти собі такого друга, теплого, щирого, щоб до нього можна було промовитись словом з Грінченкового словника та й з власного серця...

У л я (вже никла жалоцями):

— А як буде у вас подруга, щира й тепла... Навіть гаряча...

М о к і й

— Ах, Улю! Мені вже давно хотілося вам сказати...

У л я (трепетно):

- Що?

М о к і й

— Ще тоді хотілося сказати, як пили ви зельтерську воду, як дивились на зоряну криницю, на дівку а відрами...

У л я

—Що?

М о к і й

— Хотілося сказати, а тепер ще охотніше скажу: Улю! Давайте я вас українізую!

У л я (мало не впала, одскочила):

— Он ви що! Не хочу!

М о к і й (у наступ):

— Улю! Ви ж українка!

— Боронь Боже! Я не українка!

— Українка!

— А нізащо! Ні! Ні!

— У вас прізвище українське — Розсоха!

— Ні!

— Та що там прізвище — у вас очі українські, губи, стан!..

У л я, (спинившись):

- Очі?..

М о к і й (переконливо):

— Так! Очі, кажу, губи, стан, все українське. Не вірите? Не вірите, Улю? Я вам зараз доведу... Не я, а наука, оця книжка, Улю, антропология вам доведе, що ви справді українка... (Перегорнувши кілька аркушів, почав вчитувати). Ось: українці здебільшого високого зросту, стрункі... (Глянув на Улю). А ви хіба не струнка? Широкі в плечах (ну, це про мужчин), довгоногі... (До Улі). Нема гіри, як коротконога жінка! (У л я неспокійно подивилася на свої). Ні, у вас українські, Улю... (З книжки). З дуже напігментованою шкірою, себто смугляві, пишноволосі або кучеряві... (Подивився на Улю). А ви не ймете віри. (З книжки). Круглоголові, довгобразі, високо- та широколобі, темноокі, прямоносі, рот помірний, невеликі вуха... (Подивився на Улю). Як про вас писано...

У л я (розтанула):

— Що ви кажете? (А сама непомітно в люстро).

Мина бере лекції, дії Улі і Рини, прихід комсомольців, друзів Мокія.

3. Кульмінація – публікація в газеті рішення про зміну прізвища
(перегляд відеофрагмента)

4. Розв'язка – Мина Мазайло дізнається з газети про своє звільнення через... опір українізації. Для героя вона трагічна.

- Чому, на ваш погляд, конфлікт у п'єсі названий “філологічним”? Чи справді він таким є?
- ✓ суперечка поступово переходить на інший рівень: чия мова краща?
- Що б ви відповіли на це питання? Чи коректне воно?
- ✓ саме так, “краща” для кожного рідна мова.

Висновок. Таким чином, кожен повинен знати, любити рідну мову, захищати інтереси своєї нації. Як називаються такі люди? (*Патріоти*)

7. Тема твору:

- показ денационалізованого міщанина, який вважає зміну свого прізвища вирішенням усіх проблем;
- згубне захоплення як націоналізмом, так і шовінізмом;
- “українізація” 1920-х років.
- «Тема моєї п'єси – міщанство і українізація». М. Куліш

8. Ідея:

- розвінчання національного нігілізму, духовної обмеженості на матеріалі “українізації”;
- сатиричне викриття бездуховності обивателів, що зрікаються своєї мови, культури, родового коріння.

Пригадайте твори, близькі за ідеєю:

І.Карпенко- Карий «Мартин Боруля»

9. Проблематика твору

1. Функціонування рідної мови, повага до інших мов.
2. Русифікація та українізація.

3. Національна гідність та самосвідомість, патріотизм; почуття меншовартості українців

4. Взаємопорозуміння в сім'ї.

V. Закріплення вивченого.

1. Заповнити таблицю

	<i>I ряд</i>	<i>II ряд</i>	<i>III ряд</i>
<i>Дійові особи</i>	<i>Позиції до українізації</i>	<i>Ставлення до української мови</i>	<i>Герої за поглядами</i>
Мина Мазайло	робить опір українізації	відказується від української мови	манкурт
Мокій	наївний, вірить в українізацію, розпочату більшовиками	вивчає і пропагує українську мову	має певні риси патріота
Тьотя Мотя	вороже ставиться до українізації, вважає, що все минеться	українську мову вважає «австріяцькою видумкою»	шовіністка
Дядько Тарас	вважає, що українізація для того, щоб виявити українців і знищити	вболіває, але не хоче нічого нового	націоналіст

2. Особливості п'єси (індивідуальне повідомлення):

- Драму не можна перекласти іншою мовою, оскільки при перекладі втрачається обігрування українських та російських слів.

- У творі немає позитивних персонажів. Дядько Тарас половинчастий у своїх думках і вчинках, надто легко здає свої позиції. Мокія рідна мова цікавить лише з фахової точки зору.
- Прізвище Мазайло не є ганебним, хоча й містить суфікс згрубілості, але носій таких тонкощів не розуміє. Мина все-таки зробив непогану кар'єру, має сім'ю і живе в достатку.
- У п'єсі «Мина Мазайло» є натяки на облудність скороминучої радянської українізації: «І тобі, Мокію, раджу не вірити українізації. Серцем відчуваю, що українізація – це спосіб зробити з мене провінціала... а вся велетенська країна перетвориться на суцільну тюрму чи концтабір, бо тільки в цих закладах немає імен та прізвищ...»
- Тільки в художньому творі Мина може зазнати фіаско, бо більшовики насправді підтримували перевертнів, уміло використовували їх для боротьби зі справжніми патріотами тієї ж нації, до якої вони належали.

3. *Інтерактивна вправа «Займи позицію».*

- Впродовж уроку ви міркували над проблемним запитанням: Чи справді
- Міні Мазайлу через його українське прізвище не поталанило в житті?
Як ви думаєте?

(Я вважаю, що ні, бо він мав гарну посаду, квартиру, сім'ю, був забезпечений матеріально)

- Але ж він відчував себе нещасним, «другосортною людиною»?
- Діти, ще раз звернімо увагу на епіграф нашого уроку. Чи погоджуєтесь ви з Ліною Костенко?

(Я цілком погоджуюсь. Якщо зникає мова, то вмирає й нація. Але я вірю, що мова моя не зникне, вона якраз відроджується, її вводять як державну в установи, навчальні заклади. Вже частіше чуємо її по телевізору).

- А як ви розумієте слова Б.Д.Гаврилишина? (Він мав паспорт Канади та був резидентом Швейцарії, але завжди культивував своє українське походження, не соромився рідної Коропеччини, був справжнім патріотом).

Учитель. Коли Б. Д. Гаврилишин зайшов до кабінету президента української Академії наук (1988) Бориса Патона, той привітав його в присутності всіх членів президії Академії: «Богдане Дмитровичу, я чув, що ви дуже любите Україну». На що він відповів: «**Я люблю весь світ, але особливо Україну, бо це – моя Батьківщина**». А перед цим візитом категорично відмовився йти на зустріч з перекладом російською мовою англomовного тексту своїх пропозицій щодо створення. Примусив перекласти українською.

VI. Підсумок уроку

- А який висновок із сьогоднішнього уроку зробили ви?

Учень 1. Я переконаний: мої ровесники вважають себе саме українським народом, а не народом України, не соромляться свого походження, усвідомлюють, що без мови, культури, історичної пам'яті – ми не народ, а просто люди, з яких легко зробити рабів.

Учень 2. Я вважаю, що мої ровесники будуть відстоювати право розвитку української мови як єдиної державної, адже саме мова об'єднує наших сучасників і всі попередні покоління у велику родину- український

Учень 3. Я вважаю, що наші сучасники готові стати українцями. Вони відстоюють своє право скрізь, навіть на Майдані...

Учень 4. Я вважаю, що мої сучасники вже готуються бути справжніми українцями, вивчають рідну мову. Для цього їм потрібен час...

Учитель. *Як добре те, що Мокій чи Мина Мазайли змусили вас задуматись над найважливішим питанням багатьох поколінь:*

- *хто ми?*

- *Чийх батьків, чий ми діти?* П'єса не втратила своєї актуальності й сьогодні.

Події, що відбувалися в Україні в 20-30 роках, нагадують нам сьогодні. На завершення хочу сказати: живіть, любіть, радійте, творіть, ідіть по життю з високо піднятою головою. Гордіться: ви – українці! Будьте патріотами. Якщо початок уроку у нас був песимістичний, то закінчую оптимістично уривком із

пісні «Україна буде» Я дякую всім вам. Ми гарно попрацювали! Оцінки за урок:

УІІ. Домашнє завдання.

1. Підготуватися до характеристики героїв.
2. Скласти усний твір-роздум «Чи може вплинути моє прізвище на мою долю?» та скласти тест (письмово, високий рівень) за творчістю М.Куліша та п'єсою «Мина Мазайло».